

TARYBOS REKOMENDACIJA**2019 m. liepos 9 d.****dėl 2019 m. Italijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Italijos stabilumo programos**

(2019/C 301/12)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominė disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2019 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. kovo 21 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Italija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurios bus parengta nuodugni apžvalga; Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2019 m. kovo 21 d. 2019 m. balandžio 9 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – 2019 m. euro zonai skirta rekomendacija), kurioje pateikiamos penkios rekomendacijos euro zonai (toliau – rekomendacijos euro zonai);

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

⁽³⁾ OL C 136, 2019 4 12, p. 1.

- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Italija turėtų užtikrinti, kad 2019 m. euro zoni skirta rekomendacija, kaip nurodyta toliau išdėtytose 1–5 rekomendacijose, būtų visiškai ir laiku įgyvendinta. Visų pirma, viešojo administravimo, teisingumo ir konkurencijos sričių priemonės padės įgyvendinti pirmą euro zoni skirtą rekomendaciją dėl atsparių produktų rinkų ir institucijų kokybės; sutelkus su investicijomis susijusią ekonominę politiką į nurodytas sritis ir panaudojus nenumatytą pelną valstybės skolai mažinti bus lengviau įgyvendinti antrą euro zoni skirtą rekomendaciją dėl investicijų rėmimo ir rezervų atkūrimo; įsidarbinamumo gerinimo priemonės ir priemonės, kuriomis padedama perkelti mokesčių našta nuo gamybos veiksnių, padės įgyvendinti trečią euro zoni skirtą rekomendaciją dėl darbo rinkos veikimo, o bankų balansų gerinimo priemonės – ketvirtą euro zoni skirtą rekomendaciją dėl neveiksnių paskolų mažinimo;
- (3) 2019 m. vasario 27 d. paskelbta 2019 m. Italijai skirta ataskaita. Joje įvertinta Italijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas⁽⁴⁾, tolesni veiksmai, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Italijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2019 m. vasario 27 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Italijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma, didelė valdžios sektoriaus skola ir užsitęsusi mažo našumo tendencija reiškia riziką, kuri gali turėti tarpvalstybinių pasekmių. Itin svarbu imtis veiksmų siekiant sumažinti neigiamų padarinių riziką Italijos ekonomikai ir, atsižvelgiant į Italijos ekonomikos dydį bei tarpvalstybinę svarbą, ekonominei ir pinigų sąjungai;
- (4) 2019 m. balandžio 19 d. Italija pateikė 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu. Italijos 2019 m. nacionalinėje reformų programoje struktūriniai klausimai, nurodyti 2018 m. šaliai skirtose rekomendacijose, sprendžiami tik iš dalies, taip pat dažnai trūksta išsamios informacijos apie kelis joje numatytus naujus įsipareigojimus ir jų įgyvendinimo tvarkaraštį. Tačiau jos reformų strategija paremta esminėmis jau suplanuotomis skirtingų sričių reformomis, o tai rodo didelį tęstinumą, palyginti su ankstesnėmis nacionalinėmis reformų programomis;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽⁵⁾ 23 straipsnyje, Komisija, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimus, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą. Kaip naudotūsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Italijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2019 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad nominalusis deficitas, kuris 2018 m. siekė 2,1 % bendrojo vidaus produkto (BVP), 2019 m. padidės iki 2,4 % BVP, o vėliau laipsniškai mažės – iki 2,1 % 2020 m. ir 1,5 % 2022 m. Tos projekcijos grindžiamos prielaida, kad bus padidintas PVM (1,3 % BVP 2020 m. ir 1,5 % BVP nuo 2021 m.); šis padidėjimas teisės aktais įteisintas kaip apsaugos sąlyga, kad nuo 2020 m. būtų galima pasiekti biudžeto tikslus. Atsižvelgiant į perskaičiuotą struktūrinį balansą⁽⁶⁾ numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslo, kuris buvo

⁽⁴⁾ OL C 136, 2019 4 12, p. 48.

⁽⁵⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽⁶⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemonės, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

pakeistas iš struktūrinio biudžeto balanso 2019 m. į 0,5 % BVP siekiantį struktūrinį biudžeto perteklių nuo 2020 m., per programos laikotarpį neplanuojama pasiekti. 2017 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP siekė 131,4 % ir 2018 m. padidėjo iki 132,2 % BVP; pagal 2019 m. stabilumo programą numatoma, kad 2019 m. jis padidės 0,4 procentinio punkto BVP iki 132,6 % BVP, o tada mažės ir iki 2022 m. pasieks 128,9 %. Tos projekcijos grindžiamos prielaida, kad iš privatizacijos gautos pajamos 2019 m. sieks 1 % BVP, o 2020 m. – 0,3 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Tačiau PVM padidinimas, kuris teisės aktais įteisintas kaip apsaugos sąlyga, pastaraisiais metais buvo nuolat atšaukiamas nesimant jokių tinkamų alternatyvaus finansavimo priemonių, o privatizacijos tikslai buvo nepakankamai pasiekiami. Remiantis prielaida, kad politika nekis, Komisijos 2019 m. pavasario prognozėje 2020 m. numatomas mažesnis nominaliojo BVP augimas ir didesnis valdžios sektoriaus deficitas, negu numatyta 2019 m. stabilumo programoje. Komisijos prognozėje neatsižvelgiama į PVM padidinimą, kuris teisės aktais įteisintas kaip apsaugos sąlyga 2020 m.;

- (7) kadangi 2018 m. Italija nesilaikė skolos taisyklės, 2019 m. birželio 5 d. Komisija pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį parengė pranešimą. Įvertinus visus reikšmingus veiksnius, pranešime padaryta išvada, kad nesilaikoma skolos kriterijaus, kaip apibrėžta Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997, todėl yra pagrindo taikyti skola grindžiamą perviršinio deficito procedūrą;
- (8) atsižvelgiant į peržiūrėtame 2019 m. biudžeto plano projekte pateiktą prašymą, 2019 m. stabilumo programoje patvirtinama, kad Morandžio tilto griūtis Genujoje ir itin nepalankios oro sąlygos 2018 m. turėjo didelį poveikį biudžetui, ir pateikiama tinkamų šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio įrodymų. 2019 m. stabilumo programoje visų pirma nurodoma, kad į 2019 m. biudžetą įtrauktos maždaug 0,2 % BVP dydžio nepaprastosios išlaidos, susijusios su neeilinės kelių tinklo priežiūros programa ir prevenciniu planu, skirtu hidrogeologinei rizikai apriboti. Kadangi šios išlaidos tiesiogiai susijusios su Morandžio tilto griūtimi Genujoje ir 2018 m. vyravusiomis nepalankiomis oro sąlygomis, remiantis neįprasto įvykio išlyga neeilinės kelių priežiūros ir hidrogeologinės rizikos prevencijos išlaidos galėtų būti traktuojamos kaip išskirtinės. Komisijos duomenimis, reikalavimus atitinkančios toms priemonėms skirtos papildomos išlaidos 2019 m. siekia 0,18 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad Morandžio tilto griūtis Genujoje ir itin nepalankios oro sąlygos yra laikomos neįprastais įvykiais, jų poveikis Italijos viešiesiems finansams yra didelis, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Galutinis vertinimas, per kurį bus įvertintos ir reikalavimus atitinkančios sumos, bus atliktas 2020 m. pavasarį remiantis Italijos valdžios institucijų pateiktais 2019 m. stebėjimų duomenimis;
- (9) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Italijai užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽⁷⁾ nominalus augimas neviršytų 0,1 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Ši išvada nepakistų net ir tuo atveju, jei 2019 m. iš Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimo būtų išskaičiuotas neeilinės kelių tinklo techninės priežiūros programos, kurią imtasi įgyvendinti sugriuvus Morandžio tiltui Genujoje, ir prevencinio plano, kuriuo siekiama riboti dėl itin nepalankių oro sąlygų galinčią kilti hidrogeologinę riziką, poveikis biudžetui;

⁽⁷⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

- (10) atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Italijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą – 0,1 % gamybos apimties atotrūkį, 2020 m. gryniosios pirminės valdžios sektoriaus išlaidos turėtų sumažėti 0,1 % nominaliaja verte – tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paklą. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2020 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. *Prima facie* prognozuojama, kad 2019 ir 2020 m. Italija nesilaikys skolos taisyklės. Be to, didelis – maždaug 132 % BVP – Italijos valstybės skolos santykis reiškia, kad daug išteklių skirta skolos tvarkymo sąnaudoms padengti, todėl nukenčia labiau augimą skatinančios sritys, įskaitant švietimą, inovacijas ir infrastruktūrą. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2019 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Bet kokias nenumatytas pajamas būtų svarbu naudoti valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykiui toliau mažinti;
- (11) Italijos mokesčių sistema toliau neigiamai atsiliepia gamybos veiksniams ir varžo ekonomikos augimą. Didelė darbo jėgai ir kapitalui tenkanti mokesčių našta trukdo skatinti užimtumą ir investicijas. 2019 m. biudžete numatytas mažesnis savarankiškai dirbančių asmenų ir mažųjų įmonių apmokestinimas. Tačiau pagal jį taip pat laikinai padidinta mokesčių našta įmonėms bendru lygmeniu, visų pirma finansų įstaigoms. Nepakankamai plačiai taikomos mažiau ekonomikos augimui kenkiančios mokesčių bazės, pavyzdžiui, nekilnojamojo turto ir vartojimo mokesčiai, tad dar nėra išnaudotos galimybės perkelti mokesčių našta nuo darbo jėgos ir kapitalo nedarant poveikio biudžetui. 2015 m. buvo panaikintas periodinis nekilnojamojo turto mokestis pirmam būstui, be kita ko, labiau pasitvirtintiems namų ūkiams. Be to, žemės ir nekilnojamojo turto vertė (t. y. kadastrinė vertė), pagal kurią apskaičiuojamas nekilnojamojo turto mokestis, daugeliu atveju yra pasenusi, o reforma, kuria ta vertė būtų suderinama su dabartine rinkos verte, vis dar neįgyvendinta. Mokesčių išlaidų rūšių skaičius ir dydis, visų pirma sumažintų pridėtinės vertės mokesčio tarifų atveju, yra didelis, o jų racionalizavimas pastaraisiais metais vis atidedamas. Taip pat yra galimybių palengvinti reikalavimų besilaikančioms įmonėms ir namų ūkiams tenkančią našta, supaprastinant mokesčių kodeksą ir padidinant bendrą mokestinių prievolių vykdymo lygį. Visų pirma, PVM atotrūkis (skirtumas tarp teoriškai numatomų ir faktiškai surenkamų pajamų iš PVM) yra vienas didžiausių Sąjungoje. Viena iš tokių didelių atotrūkių lemiančių priežasčių yra tai, kad daug mokesčių nuslepama, visų pirma neišrašant ir nepateikiant sąskaitų. Sveikintinas žingsnis siekiant mažinti šį atotrūkį – nustatytas privalomas reikalavimas visų su galutiniais vartotojais sudarytų komercinių sandorių kvitus perduoti elektroniniu būdu. Tačiau pastaraisiais metais teisės aktais buvo nustatytos didesnės mokėjimų grynaisiais pinigais ribos, o tai galėtų skatinti nesinaudoti elektroniniais mokėjimais. Jeigu, užuot didinus mokėjimų grynaisiais pinigais ribas, būtų skatinami elektroniniai mokėjimai, atsirastų daugiau paskatų išrašyti ir teikti sąskaitas, taigi, pagerėtų mokestinių prievolių vykdymas;
- (12) numatoma, kad Italijos išlaidos pensijoms, kurios 2017 m. siekė maždaug 15 % BVP ir buvo vienos didžiausių Sąjungoje, dėl blogėjančio senėjimo indekso vidutinės trukmės laikotarpiu išaugs. 2019 m. biudžete ir 2019 m. sausio mėn. įstatyminiame dekrete dėl naujosios ankstyvo išėjimo į pensiją sistemos įgyvendinimo atsisakyta ankstesnių pensijos reformų elementų, todėl viešųjų finansų tvarumas vidutinės trukmės laikotarpiu pablogės. Įgyvendinus tas naujas nuostatas, pensijų išlaidos vidutinės trukmės laikotarpiu toliau augs. Remiantis naująja ankstyvo išėjimo į pensiją sistema („Quota 100“), 2019–2021 m. laikotarpiu į pensiją bus galima išeiti sulaukus 62 metų amžiaus, jeigu įmokos buvo mokamos 38 metus. Be to, buvo papildytos galiojančios nuostatos dėl ankstyvo išėjimo į pensiją, be kita ko, iki 2026 m. sustabdytas būtinojo minimalaus įnašo indeksavimas atsižvelgiant į tikėtiną gyvenimo trukmę, kuris buvo įdiegtas per ankstesnes pensijų sistemos reformas. Toms nuostatoms įgyvendinti 2019 m. biudžete numatytų lėšų vertė siekia 0,2 % BVP, o 2020 ir 2021 m. ji sieks 0,5 % BVP, tačiau numatoma, kad papildomų išlaidų bus ir vėlesniais metais. Dėl didelių viešųjų išlaidų pensijoms ribojami kiti socialinių ir augimo skatinimo išlaidų punktai, pavyzdžiui, skirti švietimui ir investicijoms, taip pat galimybės mažinti apskritai didelę mokesčių našta ir didelę valstybės skolą. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Italija jau dabar atsilieka nuo Sąjungos vidurkio pagal vyresnio amžiaus (55–64 m.) darbuotojų užimtumą, palankesnės galimybės anksti išeiti į pensiją gali neigiamai paveikti darbo jėgos pasiūlą, taigi, tokiomis galimybėmis gali būti ribojamas potencialus augimas ir mažinamas valstybės skolos tvarumas. Siekiant riboti išlaidų pensijoms didinimą, turėtų būti visapusiškai įgyvendintos anksčiau patvirtintos pensijų reformos, kuriomis siekiama apriboti su visuomenės senėjimu susijusius numanomus išpareigojimus. Lėšų taip pat galima būtų sutaupyti peržiūrėjus įmokų neatitinkančias dideles pensijų išmokas, laikantis sąžiningumo ir proporcingumo principų;

- (13) nepaisant ekonomikos sulėtėjimo, užimtumo lygis 2018 m. toliau augo, nors ir šiek tiek lėčiau nei ankstesniais metais. Dirbančiųjų skaičius metų pabaigoje pasiekė 23,2 mln. ir viršijo iki krizės buvusius rodiklius. 20–64 m. amžiaus asmenų užimtumo lygis pernai išaugo iki 63 %, tačiau dar gerokai atsilieka nuo Sąjungos vidurkio (73,2 %). Be to, esama didelių regioninių skirtumų, darbo rinka tebėra segmentuota, o laikinųjų sutarčių dalis 2018 m. dar padidėjo. Nedarbo lygis sumažėjo iki 10,6 %. Ilgalaikio nedarbo ir jaunimo nedarbo lygis vis dar yra aukštas ir daro neigiamą įtaką potencialiam augimui ir socialinei įtraukčiai. Darbo dažniausiai neturi moterys, žemos kvalifikacijos darbuotojai ir jaunimas. Be to, nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–24 m.) dalis 2018 m. siekė 19,2 % ir buvo didžiausia Sąjungoje. Taip pat paplitęs nesavonoriškas darbas ne visą dieną, o tai liudija užsitęsusių darbo rinkos sąstingį;
- (14) pajamų nelygybė ir skurdo rizika yra didelės, be to, egzistuoja dideli regioniniai ir teritoriniai skirtumai. Skurdas arba socialinė atskirtis 2017 m. grėsė 28,9 % gyventojų – šis rodiklis viršijo buvusįjį iki krizės, taip pat gerokai viršijo 2017 m. Sąjungos vidurkį (22,4 %). Ypač didelę skurdo arba socialinės atskirties riziką patiria vaikai, visų pirma migrantų kilmės. Dirbančiųjų, ypač laikinųjų darbuotojų ir migrantų kilmės asmenų, skurdo lygis yra aukštas ir toliau auga. Savarankiškai dirbantys asmenys, kurie sudaro 20,8 % darbo jėgos (Sąjungos vidurkis – 13,7 %), nuo socialinės rizikos paprastai yra apsaugoti menčiau nei samdomieji darbuotojai. Be to, sudėtinga įsigyti tinkamą būstą už prieinamą kainą, o socialinių paslaugų teikimas tebėra nepakankamai išplėtotas ir nenuoseklus. Socialinių pervedimų poveikis mažinant skurdą ir nelygybę yra vienas mažiausių Sąjungoje. 2018 m. nustatytą kovos su skurdu sistemą keičia nauja plataus masto piliečių pajamų sistema, kuri, atsižvelgiant į tam tikras sąlygas, grindžiama aktyvios įtraukties principu. Didelė administracinė našta, tenkanti užimtumui ir socialinėms paslaugoms, yra iššūkis šios reformos įgyvendinimui. Realus reformos poveikis priklausys nuo to, kiek veiksminga bus žmonių įtraukimo į darbą arba mokymą politika, koku mastu bus teikiamos prie individualių poreikių pritaikytos paslaugos, taip pat nuo kontrolės. Visų pirma, poveikį skurdo ir socialinės atskirties mažinimui lems faktinis gebėjimas padėti labiausiai skurstantiems asmenims. Sveikatos sistemos veikimo rezultatai apskritai yra geri nepaisant to, kad išlaidos nesiekia Sąjungos vidurkio. Tačiau sveikatos priežiūros paslaugos regionuose teikiamos labai nevienodai, o tai turi įtakos galimybei gauti šias paslaugas, lygybei ir veiksmingumui; tokių paslaugų teikimas galėtų būti tobulinamas gerinant administravimą ir stebint, kad būtų užtikrinamas standartinis paslaugų lygis. Siekiant teikti paramą neįgaliesiems ir kitoms palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms, labai svarbu užtikrinti, kad būtų teikiama daugiau priežiūros namuose, bendruomenės teikiamos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų;
- (15) Italijoje, ypač šalies pietiniuose regionuose, labai paplitęs nedeklaruojamas darbas. Remiantis Nacionalinio statistikos instituto vertinimais, šešėlinės ekonomikos vertė 2016 m. siekė maždaug 210 mlrd. EUR (t. y. 12,4 % BVP). Manoma, kad maždaug 37,2 % šios sumos gauta iš nedeklaruojamo darbo. Tokį darbą dažniausiai dirba pažeidžiamoms gyventojų grupėms priklausantys asmenys, kaip antai migrantai, moterys ir nepilnamečiai. 2017 m. pradėjusi veikti naujoji Darbo inspekcija ypatingą dėmesį skiria žemės ūkio sektoriuje paplitusiam neteisėtam darbuotojų samdymui už itin mažą atlygį (it. *caporalato*), kuris itin dažnai susijęs su pažeidimais ir darbo jėgos, ypač neteisėtų migrantų, išnaudojimo rizika. Siekiant kovoti su nedeklaruojamu darbu bei darbo jėgos išnaudojimu ir užkirsti kelią šioms reiškiniams, taip pat užtikrinti sąžiningas ir saugias darbo sąlygas, būtina atidžiai stebėti neseniai priimtų priemonių įgyvendinimą ir imtis papildomų veiksmų. Galiausiai, vykdant glaudžią stebėseną ir įgyvendinant teigiamas paskatas svarbu užtikrinti, kad piliečių pajamų sistemos įgyvendinimas kuo labiau skatintų verstis nuolatiniu darbu, o nedeklaruojamą darbą pertvarkyti į oficialų darbą;
- (16) siekiant įgyvendinti naujosios piliečių pajamų sistemos reformą, būtina tobulinti valstybinių užimtumo tarnybų veiklą – skirti daugiau išteklių ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę. Įgyvendinant mažas pajamas gaunantiems asmenims ir bedarbiams skirtą naująją piliečių pajamų sistemą, svarbu vykdyti veiksmingą aktyvią darbo rinkos politiką, kuri padėtų mažinti trintį darbo rinkoje ir skatintų gyventojus ieškoti darbo. Šiuo požiūriu itin svarbu, kad

užimtumo tarnybose dirbtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų. Siekiant didinti darbuotojų judumą ir suteikti darbuotojams tinkamą įgūdžių, padėsiančių įveikti būsimos darbo rinkos iššūkius ir išsilaikyti vis sudėtingesnėje ir konkurencingesnėje darbo aplinkoje, būtina teikti veiksmingą pagalbą ieškant darbo, kuri būtų orientuota į mokymo ir kvalifikacijos kėlimo skatinimą. Pastaruoju metu imtasi tam tikrų veiksmų aktyvios darbo rinkos politikos veiksmingumui didinti, pvz., nustatyti stebėsenos rodikliai ir minimalūs standartai, patvirtinta ilgalaikiams bedarbiams skirta strategija, plėtojama kokybinio profiliavimo priemonė. Tačiau bendras valstybinių užimtumo tarnybų veiklos veiksmingumas ir jų gebėjimas rasti žmonėms darbą tebėra menkas, šios veiklos rezultatai regionuose labai skirtingi ir ji nepakankamai integruota į socialinę ir švietimo politiką. Bendradarbiavimas su darbdaviais taip pat pasyvus;

- (17) moterų ir vyrų užimtumo lygių skirtumas Italijoje tebėra vienas didžiausių Sąjungoje, o 53,1 % siekiantis moterų užimtumo lygis, nepaisant neįžymaus augimo, 2018 m. buvo daug žemesnis už Sąjungos vidurkį, kuris siekė 67,4 %. Vis dar per mažai investuojama į priežiūros paslaugas ir moterų dalyvavimas darbo rinkoje tebėra nepakankamas, taip pat trūksta lygių galimybių ir tinkamos profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyros politikos skatinimo priemonių. Bet kuriuo atveju, vis dar neparengta visapusiška moterų dalyvavimo darbo rinkoje rėmimo strategija. Nors privalomos tėvystės atostogos buvo neįžymiai pailgintos (nuo 4 iki 5 dienų), šių atostogų tvarka tebėra neadekvati. Dėl šios priežasties, taip pat dėl nepakankamai išplėtotų vaiko priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų, moterims, kurios turi vaikų arba kitų šeimos narių, kuriems būtina priežiūra, paprastai nėra galimybių dirbti. 2017 m. tik 28,6 % vaikų iki trejų metų lankė oficialias ikimokyklinio ugdymo įstaigas – šis rodiklis gerokai mažesnis už Sąjungos vidurkį. Investuojant į vaiko priežiūros, sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugas turėtų būti atsižvelgiama į didelius geografinius tokių paslaugų prieinamumo skirtumus. Be to, finansines paskatas moterims pradėti dirbti mažina ir didelis antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų mokesčių pleištas. Išaugus moterų ir bendram dalyvavimui darbo rinkoje, taigi, padidėjus darbo jėgos pasiūlai, galėtų būti skatinamas ekonomikos augimas, mažinamas skurdas ir švelninama su visuomenės senėjimu susijusi socialinė ir finansinė rizika;
- (18) anksčiau numatytos kolektyvinių derybų sistemos reformos tikslas – regioniniu ir įmonių lygmenimis pakoreguoti darbo užmokestį, kad jis geriau atitiktų ekonomines sąlygas. 2018 m. kovo mėn. pramonės konfederacija „Confindustria“ ir trys pagrindinės Italijos profesinės sąjungos („Cgil“, „Cisl“ ir „Uil“) pasirašė pagrindų susitarimą, siekdamas išplėsti antro lygmens derybas. Be to, susitarimu didinamas teisinis tikrumas, nes nustatomos aiškesnės atstovavimo socialiniams partneriams derybose taisyklės, taip pat nustatytas patobulintas minimalaus darbo užmokesčio nustatymo algoritmas. 2018 m. pabaigoje darbdavių asociacija ir visos trys pagrindinės profesinės sąjungos pasirašė pirmąjį įgyvendinimo susitarimą dėl atstovavimo, sveikatos ir darbo saugos;
- (19) siekiant remti pažangų, integracinį ir tvarų augimą, būtina investuoti į švietimą ir įgūdžius. Švietimo ir mokymo sistemos trūkumai ir menka aukštos kvalifikacijos darbuotojų paklausa lemia tai, kad Italijos našumas yra nedidelis. Labai svarbu spręsti švietimo ir mokymo sistemos kokybės gerinimo klausimą. Mokyklos nebaigusių asmenų rodiklis 2018 m. siekė 14,5 % ir toliau gerokai viršijo Sąjungos vidurkį, kuris buvo 10,6 %; švietimo rezultatai skirtinguose regionuose ir teritorijose taip pat labai skiriasi. Nors pradiniam ir viduriniam ugdymui skiriamų lėšų dalis iš esmės atitinka Sąjungos vidurkį, siekiant, kad mokymosi rezultatai būtų geresni, reikėtų dėti daugiau pastangų pritraukti, veiksmingai įdarbinti ir motyvuoti mokytojus. Įdarbinimo sistema pernelyg grindžiama žinio-

mis,

o ne įgūdžiais, nepakankamai dėmesio skiriama mokymo komponentui. Be to, palyginti su tarptautiniais standartais ir su kitų aukštąjį išsilavinimą turinčių darbuotojų atlyginimais, Italijos mokytojų darbo užmokestis tebėra nedidelis. Palyginti su kolegų iš užsienio darbo užmokesčiu, šalies mokytojų darbo užmokestis auga lėčiau, o dėl vienintelės karjeros trajektorijos jų karjeros perspektyvos yra labiau apribotos. Be to, paaukštinimas grindžiamas vien tik darbo stažu, o ne nuopelnais. Dėl šių priežasčių mokytojo profesija aukštos kvalifikacijos asmenims yra menkai patraukli, mokytojai yra nemotyvuoti, o tai, savo ruožtu, neigiamai atsiliepia mokinių mokymosi rezultatams. Pameistrystės sistemos veikla pastaraisiais metais įgavo pagreitį, tačiau jis sulėtėjo dėl priimtų priemonių. Italijos mokinių ir suaugusiųjų bendrosios kompetencijos ir pagrindiniai įgūdžiai yra vieni prasčiausių Sąjungoje. Suaugusiųjų dalyvavimas mokymosi procese yra labai menkas ir vis mažėja, nors aukštos ir žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo skirtumas šalyje yra vienas didžiausių Sąjungoje. Ypač svarbu gerinti skaitmeninius įgūdžius. Skaitmeninių įgūdžių ugdymo ir infrastruktūros plėtojimo srityje iki šiol padaryta nedaug pažangos. Siekiant skatinti viešojo ir privatačio sektorių investicijas, būtina investuoti į žmogiškąjį kapitalą, o taikant dabartines skaitmeninių įgūdžių ir suaugusiųjų mokymo skatinimo priemones trūksta visapusiško požiūrio. Pagrindiniais ir aukšto lygio skaitmeniniais įgūdžiais atsiliekama nuo Sąjungos vidurkio, kuris siekia 57 % – pagrindinių skaitmeninių įgūdžių turi tik 44 % 16–74 m. amžiaus asmenų;

- (20) dėl menkų investicijų į įgūdžius lėtai vyksta Italijos perėjimas prie žinių ekonomikos, stabdomas našumo augimas ir varžomos galimybės didinti su kainomis nesusijusį konkurencingumą ir BVP augimą. Švietimo spragomis galima paaiškinti ir tai, kodėl Italijos labai mažų ir mažųjų įmonių našumas yra mažesnis nei kitose šalyse. Aukšto mokslo sektorius finansuojamas nepakankamai, jame trūksta darbuotojų, o į profesinį rengimą orientuoto aukšto mokslo apimtis yra ribota, nepaisant aukštų įsidarbinamumo rodiklių. Universitetų absolventų (jie 2018 m. sudarė 27,9 % 30–34 m. amžiaus gyventojų) dalis tebebuvo nedidelė ir tai lemia aukšto mokslo diplomą, ypač mokslinių ir techninių sričių, įgijusių asmenų sąlyginį trūkumą; siekiant skatinti viešojo ir privatačio sektorių investicijas, ypač į nematerialųjį turtą, visų pirma reikia tikslingai investuoti į įgūdžius. Būtina skatinti studijuoti sritis, susijusias su žinioms imliais sektoriais, ir tobulinti konkrečius įgūdžius, pvz., skaitmeninius ir finansinius;
- (21) mažesnės įmonės, ypač Pietų Italijoje, vis dar retai imasi našumo didinimo strategijų, pavyzdžiui, su produktu, procesu ir organizaciniais procesais susijusių inovacijų įgyvendinimo. Nuo pat šio amžiaus pradžios šalies investicijų į nematerialųjį turtą rodiklis gerokai atsilieka nuo Sąjungos vidurkio. Moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai skirtos verslo išlaidos siekia tik maždaug pusę euro zonos vidurkio. Viešoji parama tokioms verslo išlaidoms tebėra menka, nors dėl išaugusio mokesčių paskatų poveikio šiek tiek didėja. Viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai taip pat nesiekia euro zonos vidurkio. Dėl menkų investicijų galėtų sulėtėti ir perėjimo prie žaliosios ekonomikos tempas. Siekiant pagerinti Italijos rezultatus inovacijų srityje, būtina toliau investuoti į nematerialųjį turtą, taip pat daugiau dėmesio skirti technologijų perdavimui, atsižvelgiant į regionams būdingas problemas ir įmonių dydį. Neseniai paskelbta, kad biudžete patvirtintos tam tikros priemonės inovaciniams technologijoms skatinti. Viešoji parama moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai skirtoms verslo išlaidoms gali būti didinama taikant tiesioginių ir netiesioginių priemonių derinį, taip pat nuodugnai įvertinant galiojančias laikinas mokesčių paskatas, kad veiksmingiausias jų būtų galima įtvirtinti kaip nuolatinės. Spręsti tokias problemas ir didinti našumą, kuris yra mažas, padeda, ypač mažesnėms įmonėms, žinių rėmimo priemonės (pvz., technologijų grupės) ir įmonių bendradarbiavimas;
- (22) siekiant gerinti šalies infrastruktūros kokybę ir tvarumą, būtinos investicijos. Italija neįgyvendino savo infrastruktūros investicijų strategijos (it. *Connettere l'Italia*) transporto sektoriuje. Labai mažai pažangos padaryta įgyvendinant geležinkeliams, keliams ir tvariam judumui mieste numatytas investicijas. Taip yra dėl administracinio pobūdžio vėlavimų, neveiksmingo lėšų panaudojimo, neišsamaus Viešojo pirkimo ir koncesijų kodekso įgyvendinimo ir ginčų nagrinėjimo. Iš Sąjungos transporto duomenų suvestinės matyti, kad Italijos infrastruktūros kokybė nesiekia Sąjungos vidurkio. Šios infrastruktūros techninė būklė kelia didelį susirūpinimą – kad jis pagrįstas, patvirtino ir Morandžio tilto griūtis Genujoje. Infrastruktūros priežiūrą ir saugumą Vyriausybė iškelė kaip prioritetinius uždavinius – buvo parengtas visos infrastruktūros techninės būklės stebėjimo planas ir įsteigta nauja agentūra, atsakinga už geležinkelių ir kelių infrastruktūros saugumą. Tuo tikslu, nukrypstant nuo Sąjungos fiskalinių taisyklių, Italijai 2019 m. leista panaudoti 1 mlrd. EUR sumą – ji skirta investicijų planui, kuriuo turi būti užtikrinamas kelių

infrastruktūros, kuri savo pobūdžiu panaši į Morandžio tiltą, saugumas. Be to, investicijos į tvarų transportą ir infrastruktūrą yra vienas iš būdų spręsti aplinkos apsaugos problemas. Siekiant plataus užmojo 2030 m. Sąjungos klimato ir energetikos tikslų, būtinos tvarios žaliosios investicijos. Investiciniai poreikiai priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir energetikos srityse turi būti nustatomi remiantis Integruotu nacionaliniu energetikos ir klimato planu – tai yra svarbus orientacinis dokumentas. Investicijos būtinos siekiant pagerinti energetikos infrastruktūrą, nes tai padėtų sukurti atsparesnę, švaresnę, saugesnę ir lankstesnę energetikos sistemą, taip pat didinti rinkos integraciją ir mažinti kainų skirtumus. Italijos elektros tinklas vis dar nepakankamai parengtas, kad pajėgtų dalyvauti išaugusios apimtys tarpvalstybiniuose elektros energijos mainuose ir atitiktų 2030 m. numatomą kintančiųjų atsinaujinančiųjų energijos išteklių apimtį. Siekiant mažinti neatidėliotinai pagalbai tenkančias išlaidas, be kita ko, susijusias su infrastruktūra, būtinos investicijos į hidrogeologinės ir seisminės rizikos prevenciją. Nukrypstant nuo Sąjungos fiskalinių taisyklių, 2019 m. Italijai leista panaudoti 2,1 mlrd. EUR dydžio sumą didelės hidrogeologinės rizikos prevencijai užtikrinti. Galiausiai, Pietų Italijoje nepakankamai veiksmingai investuojama į atliekų tvarkymo ir vandens infrastruktūrą, dar nepašalintas vandens trūkumo ir sausras pavojus. Investuoti vis dar trukdo sektoriaus susiskaidymas ir silpnas mažesnių veiklos vykdytojų kredito profilis. Investicijomis, be kita ko, į atsako į klimato kaitą priemones, aplinkos tvarumą ir rizikos prevenciją, taip pat į junglumą kaimo vietovėse, būtų padedama mažinti ir regioninius skirtumus. Be to, kaimo vietovėse mažiau išplėtotas plačiajuosčio ryšio tinklas. Vertinant pagal itin spartaus (100 Mbps ir didesnės spartos) plačiajuosčio ryšio aprėptį, kuri siekia tik 24 %, Italija vis dar gerokai atsilieka nuo Sąjungos vidurkio (60 %) ir su vis dar labai kukliu augimo rodikliu užima beveik paskutinę, 27-ą, vietą. Tiek itin spartaus plačiajuosčio ryšio aprėpties, tiek naudojimosi tokiu ryšiu rodikliai yra gerokai mažesni už Sąjungos vidurkį;

- (23) dėl menkų viešojo sektoriaus, ypač vietos lygmens, gebėjimų administruoti finansavimą įvairiuose sektoriuose susiduriama su investavimo kliūtimis, kurių kyla dėl sudėtingų procedūrų, atsakomybės dubliavimosi ir užimtumo viešajame sektoriuje prasto valdymo. Viešojo sektoriaus įgūdžiai neatitinka poreikių, todėl gebėjimas įvertinti, atrinkti ir valdyti investicinius projektus yra ribotas. Be to, tai trukdo įgyvendinti Sąjungos fondų paramą – šioje srityje Italija atsilieka nuo Sąjungos vidurkio. Dėl prastesnės valdymo kokybės Pietų Italijoje smarkiai ribojami tenyškščiai lėšų panaudojimo ir sprendimų priėmimo pajėgumai. Kad būtų galima veiksmingai vykdyti viešąsias investicijas ir naudoti Sąjungos lėšas, pirmiausia svarbu pagerinti administracinius gebėjimus, be to, tai turėtų teigiamą šalutinį poveikį privačiojo sektoriaus investicijoms ir BVP augimui. Pagerinus šiuos gebėjimus padidėtų poveikis investicijoms, susijusioms su plačiajuosčiu ryšiu, transportu, vandentvarka ir žiedine ekonomika, ypač Pietų Italijoje. Pastarasis regionas atsilieka, ypač investicijų į nematerialųjį turtą srityje. Centrinio ir vietos lygmens institucijų administracinių gebėjimų gerinimas teigiamai atsilieptų investicinių projektų planavimo, vertinimo ir stebėjimo procesams, taip pat būtų lengviau nustatyti galimas kliūtis;
- (24) Italijos viešojo administravimo veiksmingumo ir gebėjimo reaguoti į verslo poreikius didinimas turėtų teigiamą poveikį verslo aplinkai, investicijoms ir įmonių pajėgumui išnaudoti inovacijų teikiamas galimybes. 2015 m. buvo priimtas išsamus įstatymas, kuriuo suteikiami įgaliojimai reformuoti viešąjį administravimą. Reforma buvo siekiama pašalinti didžiąją dalį neveiksmingumo priežasčių, pavyzdžiui, sutrumpinti ir supaprastinti ilgas ir sudėtingas procedūras, spręsti skaidrumo trūkumo, užimtumo viešajame sektoriuje neveiksmingo valdymo, neefektyvaus valstybei priklausančių įmonių valdymo ir žemo skaitmeninio lygio problemas. Iki 2017 m. pabaigos didžioji dalis reformos buvo įgyvendinta, šiuo metu vyksta vykdymo užtikrinimas, palaikomas naujuoju viešojo administravimo įstatymu (it. legge „Concretezza“). Tačiau dėl nenuoseklaus planavimo, ribotų finansinių išteklių ir nepakankamo koordinavimo svarbiose srityse, kaip antai mokėjimo internetu sistemų, vėluojama diegti skaitmenines viešąsias paslaugas, kurios padėtų vykdyti supaprastinimą ir didinti skaidrumą. Be to, šis procesas vyksta lėtai dėl to, kad viešojo sektoriaus darbuotojų amžiaus vidurkis yra didelis, o jų skaitmeniniai įgūdžiai – menki. Vis dėlto nustatytas aiškus tikslas ir užtikrinus veiksmingą įgyvendinimą pasiekiami akivaizdžių rezultatų – tai liudija ir sparti viešojo administravimo institucijoms skirtos elektroninės rinkos ir e. sąskaitų faktūrų išrašymo sistemos plėtra. Pagal 2015 m. viešojo administravimo reformą taip pat numatyta nauja sistema, pagal kurią bus reformuojamas vietos lygmens viešųjų paslaugų valdymas. Tačiau 2016 m. lapkričio mėn. Italijos Konstitucinis Teismas priėmė sprendimą, kuriame teigiama, kad kai kurių įstatymų galią turinčių potvarkių, įskaitant potvarkį dėl vietos lygmens viešųjų paslaugų, priėmimo procedūra prieštaravo Konstitucijai. Todėl būtina nauja teisėkūros iniciatyva, kuria būtų gerinamas vietos viešųjų paslaugų veiksmingumas ir kokybė, be kita ko, pirmenybę teikiant konkurencingiems pasiūlymams, o ne vidaus sprendimams ar tiesioginėms dotacijoms;

- (25) 2018 m. atnaujintame ekonomikos ir finansų dokumente (NADEF 2018) nustatyta, kad projektų rengimas ir projektų ciklo kokybės gerinimas yra labai svarbūs veiksniai, kurie gali padėti Italijoje atgaivinti veiksmingas išlaidas investicijoms. Tame pačiame dokumente pranešama apie specialaus dotacijų fondo, skirto pagrindinių infrastruktūros projektų rengimui ir vertinimui finansuoti, steigimą. Be to, numatoma įsteigti dar vieną dotacijų fondą, kuris būtų skirtas mažesnės apimties projektų, kuriuos įgyvendina vietos institucijos, rengimui finansuoti. Tačiau abiejų šių fondų įgyvendinimo dekretai dar nepaskelbti, o tiems fondams skirti asignavimai gali būti mažesni, nei iš pradžių paskelbta DEF 2018. 2019 m. biudžeto įstatyme minimas specialios įstaigos (it. „Centrale per la progettazione“) steigimas, tačiau ji dar neveikia ir panašu, kad jai įsteigti reikės ilgalaikių veiksmų. Kalbant apie įstaigos *Centrale per la progettazione* veikimą, nėra aišku, kaip ji bendradarbiaus su savivaldybėmis ir kitomis vietos institucijomis;
- (26) geresnė verslo aplinka palengvintų verslumo sąlygas, o geresnės pagrindinės konkurencijos sąlygos padėtų veiksmingiau paskirstyti išteklius ir didinti našumą. Būtina tinkamai įgyvendinti 2015 m. kasmetinį konkurencijos įstatymą, kuris buvo priimtas 2017 m. rugpjūčio mėn. Be to, tam tikruose sektoriuose, pvz., verslo paslaugų ir mažmeninės prekybos, tebėra didelių kliūčių konkurencijai. Pagerinus reguliavimo sistemos kokybę, tiek naujoviškoms platformoms, tiek tradiciniams veiklos vykdytojams būtų užtikrinamos vienodos sąlygos ir visuose sektoriuose būtų išnaudojamas visas bendradarbiaujamosios ekonomikos ir sąžiningesnės konkurencijos potencialas. Jeigu skiriant viešųjų paslaugų sutartis ir koncesijas, susijusias su galimybe naudotis viešosiomis gėrybėmis, būtų dažniau taikomos konkurencinės procedūros, pagerėtų paslaugų kokybė. Nestabilus viešųjų pirkimų sistemos reglamentavimas galėtų tapti kliūtimi naudotis tam tikrais svarbiais privalumais, kurių atsirado įgyvendinus ankstesnes reformas, ir paskatinti atidėti investicijas. Gaminių rinkos priežiūrą vykdo įvairios organizacijos, daugeliu atveju ši priežiūra dubliuojasi, trūksta veiksmingo koordinavimo sistemų. Dėl šių priežasčių nukenčia patikrų, kuriomis siekiama užkirsti kelią reikalavimų nesilaikančių įmonių nesąžiningai konkurencijai, veiksmingumas;
- (27) susirūpinimą toliau kelia mažas Italijos civilinio teisingumo sistemos veiksmingumas. 2017 m. civilinių ir komercinių ginčo bylų nagrinėjimo visų instancijų teismuose trukmė Italijoje vis dar buvo ilgiausia Sąjungoje. Nors, palyginti su 2016 m., pirmosios instancijos teismų procesų trukmė pailgėjo, ankstesnės reformos pradėjo daryti teigiamą poveikį aukštesnės instancijos teismų teismo nagrinėjimo trukmei, tačiau dar yra galimybių riboti piktnaudžiavimą teisminiu nagrinėjimu ir užtikrinti efektyvesnę teismų veikimą. Aukščiausiasis kasacinis teismas gauna daugiau bylų, o jo mokesčių bylų skyrusias bylų išnagrinėjimo rodiklis yra mažas – tai neigiamai atsiliepia šio Teismo veiksmingumui ir kelia susirūpinimą dėl mokesčių teisingumo sistemos veikimo pirmosios ir antrosios instancijos teismuose. Apskritai civilinių bylų nagrinėjimą iš esmės paspartinti galėtų padėti tinkamas paprastesnių procedūrinių taisyklių įgyvendinimo užtikrinimas. Tuo tikslu buvo paskelbta reforma, kuria bus siekiama supaprastinti civilinį procesą, tačiau ši reforma Parlamentui dar nepateikta. Kitos problemos susijusios su vis dar ribotu ir nenuosekliu apeliacinių skundų nepriimtumo filtro naudojimu antrosios instancijos teismuose, dideliu neužimtų administracijos personalui skirtų darbo vietų skaičiumi ir vis dar skirtingu įvairių teismų bylų valdymo veiksmingumu;
- (28) pastaruoju metu Italija padarė tam tikros pažangos tobulindama kovos su korupcija sistemą, be kita ko, pagerino informatorių apsaugą, sustiprino Nacionalinės kovos su korupcija institucijos vaidmenį šioje srityje, o 2019 m. sausio mėn. įsigaliojo naujas kovos su korupcija įstatymas. Šio įstatymo tikslas – skatinti nustatyti ir mažinti korupciją taikant griežtesnes baudas, pažangesnius tyrimo metodus ir apie korupciją pranešantiems asmenims skirtą baudų neskyrimo arba sumažinimo tvarką. Be to, šiuo įstatymu atsisakoma senaties terminų po pirmosios instancijos teismo nuosprendžio, tačiau ši nuostata įsigalios tik nuo 2020 m. Tai ilgai lauktas teigiamas žingsnis, atitinkantis tarptautinius standartus. Tačiau korupcijos mažinimas Italijoje tebėra neveiksmingas, daugiausia dėl to, kad baudžiamojo proceso trukmė tebėra pernelyg ilga, nes nesiimama taip reikalingos baudžiamųjų bylų nagrinėjimo ir apeliacinės sistemos reformos, kad būtų užkertamas kelias piktnaudžiauti procesu. Be to, persekiojimo už tam tikrus nusikaltimus, pvz., viešųjų lėšų pasisavinimą, tvarka tebeturi trūkumų;

- (29) nepaisant atsinaujinusio rinkos spaudimo, Italijos bankai toliau darė didelę balansų tvarkymo pažangą. Tačiau bankų Vyriausybės obligacijomis užtikrintų skolų pozicija yra didelė, todėl rinkos svyravimai neigiamai paveikė jų kapitalo pozicijas, kilo spaudimas finansavimo išlaidų atžvilgiu ir bankų prieiga prie neužtikrinto didmeninio finansavimo tapo sudėtingesnė. Siekdami toliau užtikrinti finansinį stabilumą ir didinti kreditų teikimą realiajai ekonomikai, bankai, ypač maži ir vidutinio dydžio, turėtų toliau mažinti likusių neveiksnių paskolų ir paskolų, kurios, tikėtina, nebus padengtos, skaičių. Bankams, ypač mažesniems, darant pažangą įgyvendinant prudenčius finansavimo reikalavimus, didėtų ir sistemos atsparumas išorės sukrėtimams. Be to, svarbu spręsti struktūriniu požiūriu nedidelio bankų pelningumo klausimą didinant veiksmingumą ir optimizuojant verslo modelius. Laiku įgyvendinus dekretus dėl nemokumo procedūrų reformos paspartėtų nuosavybės teisės netekimo ir pagreitinto neteisminio užstato realizavimo procedūros, kurios vis dar vykdomos lėtai, ir dar labiau padidėtų bankų sektoriaus atsparumas. Bankų, kurių atžvilgiu praeityje atliktos administracinio likvidavimo procedūros, akcininkams ir privatiems subordinuotosios skolos turėtojams kompensacijas valstybė turėtų tikslingai skirti tik siekdama pašalinti ankstesnio netinkamo pardavimo socialinius padarinius. Reikėtų toliau gerinti bankų sistemos valdymą, atkūrus teisinį aiškumą sparčiai užbaigiant didelių kooperatinių bankų 2015 m. reformos įgyvendinimą;
- (30) pagrindiniu įmonių finansavimo šaltiniu išlieka banko kreditas. Tačiau mažesnėms ir novatoriškoms įmonėms jį vis dar sunku gauti, ypač Pietų Italijoje. Palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, kapitalo rinka išplėta nepakankamai, be kita ko, dėl tokių paklausą ribojančių veiksnių, kaip menkas finansinis išsilavinimas, baimė prarasti verslo kontrolę ir administracinių reikalavimų našta. Siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą, pastaraisiais metais nustatyta keletas priemonių, kurios daugiausia orientuotos į banko kreditų kanalą, nors mažesnėms ir novatoriškoms įmonėms gauti finansavimą padeda ir rinkos priemonės, pvz., mini obligacijos, alternatyvaus investavimo rinka, rizikos kapitalas ir tiesioginė viešoji parama. 2019 m. biudžete atsisakius nuosavo kapitalo lengvatų įmonėms gali sumažėti paskatų naudotis nuosavo kapitalo finansavimu. Siekiant veiksmingai didinti galimybes naudotis ne bankų teikiamu finansavimu, būtina atsižvelgti į mažesnių ir novatoriškų įmonių poreikius, taip pat į investuotojų gebėjimą įvertinti investicinius projektus. Finansavimo šaltinių įvairinimas padėtų geriau apsaugoti įmonių investicijas nuo bankų sektoriaus sukrėtimų, kartu būtų remiamos inovacijos ir augimas;
- (31) tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, visų pirma 2019 m. šaliai skirtos ataskaitos D priede nurodytose srityse, galėtų padėti pašalinti 2021–2027 m. Sąjungos fondų programavimas. Tai suteiktų Italijai galimybę atsižvelgiant į regionų skirtumus optimaliai panaudoti tuos fondus nustatytuose sektoriuose. Kad šios investicijos būtų sėkmingos, svarbu stiprinti šalies administracinius gebėjimus valdyti šiuos fondus;
- (32) per 2019 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Italijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2019 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2019 m. stabilumo programą, 2019 m. nacionalinę reformų programą ir tolesnius veiksmus, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai Italijos fiskalinei ir socialinei bei ekonominei politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (33) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrino 2019 m. stabilumo programą, o jos nuomonė⁽⁸⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (34) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrino 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 1–5 rekomendacijose. Šios rekomendacijos taip pat padeda įgyvendinti pirmąsias keturias euro zoniškai skirtas rekomendacijas, 1 rekomendacijoje nurodytos fiskalinės politikos priemonės, *inter alia*, padeda naikinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola,

⁽⁸⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Italijai 2019 m. ir 2020 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2020 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus sumažinimas siektų 0,1 %, t. y. atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Perkelti mokesčių našta nuo darbo jėgos, be kita ko, mažinant mokesčių išlaidas ir pertvarkant pasenusių kadastrinių verčių sistemą. Kovoti su mokesčių slėpimu, visų pirma su sąskaitų neišrašymu, be kita ko, nustatant mažesnes mokėjimų grynaisiais pinigais teisinės ribas ir taip skatinant plačiau privaloma tvarka naudotis e. mokėjimais. Visapusiškai įgyvendinti ankstesnes pensijų reformas, kad būtų mažinama pensijoms tenkančių viešųjų išlaidų dalis ir atsirastų erdvės kitoms socialinėms ir augimo skatinimo išlaidoms.
2. Aktyviau kovoti su nedeklaruojamu darbu. Užtikrinti, kad aktyvios darbo rinkos politikos ir socialinės politikos priemonės būtų veiksmingai integruotos ir jomis visų pirma būtų padedama jaunimui ir pažeidžiamoms grupėms. Visapusiška strategija remti moterų dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, sudaryti galimybes naudotis kokybiškais vaiko priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Gerinti švietimo rezultatus, taip pat ir tinkamomis tikslinėmis investicijomis, be to, skatinti kvalifikacijos kėlimą, be kita ko, tobulinant skaitmeninius įgūdžius.
3. Vykdamas su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į mokslinius tyrimus ir inovacijas, taip pat į infrastruktūros kokybę, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Spartinant skaitmeninimo tempą ir gerinant vietos viešųjų paslaugų veiksmingumą ir kokybę, didinti viešojo administravimo veiksmingumą, be kita ko, investuojant į valstybės tarnautojų įgūdžius. Šalinti konkurencijos ribojimus, visų pirma mažmeninės prekybos ir verslo paslaugų sektoriuose, taip pat ir pasitelkiant naują kasmetinį konkurencijos įstatymą.
4. Trumpinti civilinių bylų visų instancijų teismuose nagrinėjimo trukmę užtikrinant procedūrinių taisyklių (be kita ko, tų, kurias svarsto teisės aktų leidėjas) vykdymą ir jas supaprastinant, ypač daug dėmesio skiriant nemokumo sistemoms. Didinti kovos su korupcija veiksmingumą pertvarkant procedūrinės taisykles, kad būtų sutrumpinta baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmė.
5. Remti bankų, ypač mažų ir vidutinio dydžio bankų, balansų restruktūrizavimą gerinant veiksmingumą ir turto kokybę, toliau mažinant neveiksnių paskolų skaičių ir įvairinant finansavimą. Didinti mažų ir novatoriškų įmonių galimybes gauti ne bankų teikiamą finansavimą.

Priimta Briuselyje 2019 m. liepos 9 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
M. LINTILÄ